

10 tiltag, der haster for den grønne omstilling – en chance for at gøre en forskel og nå de nationale klimamål

Udarbejdet af:

KMD - Logstor – Jyske Bank – 3F Den grønne gruppe - EWII – Bornholms Energi og Forsyning og TREFOR Infrastruktur:

Den seneste rapport (AR6) fra FN's klimapanel IPCC understreger alvoren i klimaudfordringen med fem scenarier, som alle giver temperaturstigninger på mellem 2,5 og 4 grader celcius. Den mest sandsynlige stigning er på 3 grader. Danmark har forpligtet sig til en målsætning om at reducere CO2 udledningen med 70 procent i 2030. Dermed vil vi som nation yde vores bidrag til at afværge en ulykkelig udvikling af klimaet.

Desværre er de fleste af de initiativer, der i øjeblikket diskuteres rettet mod tiltag, som primært vil få effekt efter 2030. Alt for få af de nuværende klimaindsatser er rettet mod at skabe øjeblikkelige reduktioner i udledningen af CO2. I Energistyrelsens Klimastatus og - fremskrivning 2021 konkluderes det tilsvarende, at der ikke er gjort tilstrækkelige tiltag til at sikre opfyldelse af 2030 målsætningen, og der er fortsat en betydelig dansk manko.

Der er et presserende behov for at fremme god grøn adfærd og straffe den sorte. Klimadagsordenen er for vigtig til at lade særinteresser stå i vejen for de rigtige beslutninger.

På initiativ fra EWII har en række virksomheder og forskere sammen sat fokus på, hvad der kan gøres for at skabe reduktion i udledning af klimagasser. Ambitionen har været at finde klimagevinster, vi kan skabe inden for en 2 - 5 års tidshorisont. KMD, LOGSTOR, Jyske Bank, Bornholms Energi og Forsyning, TREFOR Infrastruktur, 3F – den grønne gruppe og EWII er i fællesskab enige om, at følgende initiativer som minimum bør tages nu for at sikre den hurtigst mulige reduktion i udledningen af klimagasser:

1. Overskudsvarmen fra industri- og servicedrift skal bringes i anvendelse som nyttig energi til forbrugerne.

Stop for afgiftsdiskussioner – frem sektorkoblede varmeløsninger – beløn god klimaadfærd.

Der er i Danmark betydelige mængder overskudsvarme til rådighed og med tilvæksten af datacentre kommer der kun mere. Overskudsvarmen skal gøres til energi med høj prioritet i fjernvarmesystemet således, at behovet for opvarmning ved biomasse eller fossilt brændstof reduceres mest muligt og hurtigst muligt.

Vi foreslår, at der etableres *tilslutningspligt* for leverandøren af overskudsvarme over et minimum antal MWh. Vi foreslår, at fjernvarmeselskaberne pålægges *modtagepligt* forudsat klimaøkonomisk effektivitet. Folketinget skal fjerne de sidste afgifter og barrierer inden for affaldshåndtering og spildevand og fremme sektorkoblede varmeløsninger gennem aktiv støtte. Og ved medtagning af den fulde klimaeffekt, jf punkt 8 nedenfor, vil alle samtidig være mere motiveret for at træffe de nødvendige beslutninger.

En forudsætning for de mest klimaoptimale løsninger er, at der gennemføres en kommunal klima- og energiplanlægning. Vi foreslår, at kommunerne pålægges at finde løsninger sammen med forsyningsselskaber og virksomheder, der sikrer en optimal udnyttelse af fjernvarmenettets muligheder, overskudsvarme og styrken i individuelle varmepumper.

2. Fremryk udfasningen af gas-og oliefyr i boliger og industri til rumopvarmning og sæt dermed hastigheden for udfasning af fossilt brændsel op – indfør totalforbud allerede i 2023.

Klimarådets rapport lægger op til en udfasning i 2030.

Udskiftningen går for langsomt og mangler tilstrækkelige incitament. Vi foreslår, at der med virkning fra 2023 indføres forbud mod installation af nye individuelle gasfyr. Vi foreslår, at udskiftninger foretaget inden 2025 modtager den dobbelte belønning af udskiftninger foretaget mellem 2025-2030. Vi foreslår, at der fra 2030 skal være et totalforbud mod fossil baseret rumopvarmning. Med et totalforbud fra 2030, kan der i perioden frem til 2030 etableres en incitamentsordning, hvor udskiftninger belønnes på et højere niveau i de første år og der indføres stigende afgifter i perioden 2025-2030.

3. Ryk klimaansvaret ind i husene

Frem lokal opsætning af solceller

Vi foreslår, at ejendomme, der stiller deres tag til rådighed for solceller, skal modtage et nedslag i boligskatten eller alternativt afgiftsfritages for elforbrug op til 10.000 kWh. Tre hensyn taler for at få mest mulig produktion til at ske lokalt: 1. Det er dyrt at transportere strøm i kabler over lange afstande. 2. Der skal anvendes enorme arealer til produktion af vedvarende energi – æstetiske og pladsmæssige hensyn til andre formål taler for at lave gode lokale løsninger. 3. Vi skal sikre mest mulig folkelig opbakning.

4. Etablér en støtteordning til fleksibilitetsydelse

Forsyningssikkerhed, omkostninger og klimaeffekt skal optimeres – vi skal hurtigere i mål

Fleksibilitetsmarkedet der løser opgaven med at sikre balancen mellem produktion og forbrug i energisystemerne med stigende mængde fluktuerende energi, har behov for et skub for at komme i gang. For at vind- og solenergi kan lægges til grund for en forsyningssikkerhed, som den vi kender i dag, er der behov for velfungerende fleksibilitetsmarkeder, der kan skubbe forbruget og lagre energien. Ligesom vind og solindustri er blevet hjulpet i gang med støtteordninger, er der behov for at hjælpe fleksibilitetsmarkedet i gang i en overgangsperiode. Vi foreslår, at der skabes incitament til, at de rette fleksibilitetsydelse udvikles på kommercielle vilkår. Der skal udvikles et fleksibilitetsmarked med villige købere og sælgere, og der skal etableres en børs. De frie markeds kræfter har en stærk udviklingskraft i sig selv, men som reguleringerne er skruet sammen i dag, kommer der ingen efterspørgsel før el-nettet bryder sammen og el-prisen er ublu høj i længere perioder end de nuværende relativt korte intervaller. Flexibilitetsmarkedet er nødvendigt for, at vi får udnyttet kapaciteten af

vind- og solenergi og dermed skaber den billigst mulige omstilling af energisystemet. Den løsning, der er mest forsyningssikker, koster mindst og er bedst for klimaet hænger sammen – og den skal have et skub.

5. Frisæt data for forbruget af energi i de danske hjem og virksomheder

Gør energidata til infrastruktur – skab bedre muligheder for kommercielle bidrag

Forsyningsdata fra el, vandt, varme, affald, gas, m.m. bør på forbrugsniveau frisættes i en form, som er i overensstemmelse med regler om databeskyttelse og GDPR. På den måde kan data gøres tilgængelige i en national infrastrukturløsning. Datafrisættelsen skal ske, således private aktører kan anvende dataene til at udvikle konkrete optimeringsløsninger til bygninger, industri og private husholdninger og udbyde disse med henblik på at sikre, at markedet klarer mest muligt selv.

6. Fjern alle barrierer for klimagasreduktion i de regulerede energiselskaber på tværs af forsyningsarter. El, vand, varme, spildevand, affald, m.m. kan bidrage væsentligt mere og hurtig i sektorkoblede løsninger

Reguleringerne på tværs af el, vand, varme, affald, m.m. skal have ét overordnet fælles mål - at sikre det størst mulige bidrag til reduktion af klimagasser gennem sektorkobling. Vi foreslår, at der etableres den hovedregel, at når to forsyninger på tværs af reguleringer kan påvise klare klimagevinster ved dispensation fra gældende regulering, da skal denne dispensation gives uden ugrundet ophold og der skal tildeles en passende indtægtsramme til at sikre finansiering af realiseringen af klimagevinster. Vi foreslår, at sektorkoblingen styrkes gennem nødvendige tilpasninger af reguleringen, således vi får fuld effekt af forsyningssektoren. Barriererne skal fjernes.

7. Mere folkeligt engagement og borgerdeltagelse i den grønne omstilling

Klimagevinster er ikke kun Folketingets ansvar – borgernes beslutningsgrundlag skal styrkes

Betydningen af den folkelige opbakning til klimagevinster kan ikke undervurderes. Hjemtagelse af klimagevinster støder i den praktiske hverdag i landet sammen med hensyn til bl.a. beboelse, æstetik, biodiversitet og manglende forståelse for, at den enkeltes bidrag nytter. Den folkelige opbakning til hjemtagning af klimagevinster er nok stigende, men konkret medejerskab og deltagelse i klimaindsatsen er en mangelvare. Den folkelige opbakning og deltagelse er et vigtigt led i hjemtagelsen af flest mulige klimagevinster. Borgerne skal udstyres med beslutningsstøttende værktøjer og vi foreslår, at produkter som minimum bør påføres mærkning for deres aftryk af klimagasser.

8. Vi skal være ærlige og føre regnskab med de reelle reduktioner i udledningen af klimagasser, vi kan gøre noget ved.

Mere fokus på her og nu resultater. Målet er en mærkbar ændring af klimaet.

Klimaudfordringen er reel, og det er udledningen af klimagasser, der betyder noget – ikke diskussioner om regnemetoder. Det handler om klimaet – og ikke om historien om klimaet. Ligestillingen af klimahensyn og økonomiske hensyn skal udledes i praksis, og ansvaret skal tages hele vejen. Eksempelvis indregner Danmark i dag ikke effekten af biomassen i opfyldelsen af vores mål med henvisning til, at effekterne indregnes hos den, der fælder træerne. Det betyder, at andre lande belastes for klimaeffekter, der reelt skabes af et dansk ønske om at brænde flis. Det er forkert og vi skal tage ansvaret for vores beslutninger på os, og derfor også indregne effekterne i Danmarks udledninger. Det vil forværre Danmarks klimaregnskab, men også tegne et mere ægte billede af, hvordan vores handlinger påvirker verden. Tilsvarende gælder det, at klimapåvirkningen af den danske handelsflåde i alt væsentligt ikke medregnes i det danske klimaregnskab. Handelsflåden belaster klimaet næsten lige så meget som resten af Danmarks samlede territoriale udledninger, men gør det i internationalt farvand og medregnes derfor ikke som Danmarks ansvar. Men det betyder meget, om vi tager ansvar for de klimagasser, skibene udleder. Det betyder meget, om skibene sejler hurtigere, fordi der er højkonjunktur. Og det betyder meget, hvilke brændstoffer, der vælges.

Vi foreslår, at koncernregnskaber pålægges krav om rapportering og handling for datterselskabers klimagasudledninger, og der bør etableres en Governance praksis til sikring af udlevelsen. Vi skal have en ærlig, fuldt oplyst og ansvarspådragende målsætning for dem, der beslutter forbruget. Vi skal ikke fokusere på 70% af en delmængde. Vi skal have reelle ændringer.

9. Etablér en fælles regnskabsstandard for klimagasser

Der er behov for et konsolideret reelt billede – ikke dobbeltindregning af det gode!

Vi foreslår, at der udvikles en fælles regnskabsstandard for, hvordan man beregner opnåede reduktioner af klimagasser. Standarden skal etableres på et niveau, således der kan ske konsolidering af de gjorte indsatser og effekterne skal registreres af Danmarks Statistik. Standarden vil dermed konsolidere de klimaregnskaber, der udarbejdes både på virksomheds- og kommunalt niveau. Dette skal sikre tilliden og skabe transparens om igangsatte initiativer, der skal virke i forhold til at opnå varige resultater med nedbringelse af klimagasudslippet. Der udvikles en regnskabsstandard med høj lødighed og overblik over foreslåede og igangværende initiativer. Standarden kobles til realpolitisk forståelse for udfordringens størrelse, og det skal ikke længere være muligt at henregne det samme projekt til to kommuner eller to virksomheder – en

CO₂, metan eller lattergas reduktion skal måles ved den reelle påvirkning af klimaet og skal derfor kun tælle én gang.

Regnskabsstandarden skal rumme både konsoliderede resultater og skabe grundlag for bruttoopgørelser, hvor hver aktørs ansvar og muligheder for handling kan synliggøres.

10. Uddannelser skal tilrettelægges, således der er rigelig arbejdskraft og folkelig opbakning til klimaopgaven

Omstillingen kræver brede kompetencer på tværs af fagområder.

Vi foreslår, at klimaopgaven lægges til grund for udvikling af uddannelser og uddannelsesdimensioneringen i Danmark. Klimaudfordringen stiller krav om meget mere faglært arbejdskraft og meget mere efteruddannelse. Klimaudfordringen stiller krav om, at uddannelser på tværs af ufaglærte, faglærte, mellemlange og lange uddannelser tænker klimaløsninger og -adfærd ind som en integreret del af uddannelserne i en tværfaglig forståelse.

En vigtig forudsætning for den folkelige opbakning er også, at alle uddannelser helt fra folkeskolen skaber grundlag for kritisk forståelse af klimaudfordringen, dens muligheder og begrænsninger. Uddannelsen må have fokus på vores ansvar, viden og handlemuligheder, og det er væsentligt at uddannelse både forebygger og undgår at fremme apatiske eller opgivende holdninger i forhold til klimaudfordringen.

Vi foreslår, at Danmark udvikler en sammenhængende uddannelsespolitik, hvor der er fokus på faglige kompetencer i kombination med ansvar, viden, kritisk tænkning og handlemuligheder.

